

MINNESANTECKNINGAR

Naturvårdsgruppen

Tid: 2012-11-07 kl 17.30-19.30

Plats: Tripp, Juneporten

Närvarande: Bengt Ohlsson, Naturskyddsföreningen, Huskvarna
Hans Paulsson, Hembygdsrörelsen
Magnus Thorell, Botaniska sällskapet
Marianne Rydén, Botaniska sällskapet
Anna Madsen, Rocksjögruppen
Hans Holmberg, Svenska Turistföreningen
Kerstin Pilkvist, Naturskyddsföreningen, Bankeryd
Lars-Ola Bladh, LRF
Fredrik Litsgård, Jönköpings Fågelklubb
Lennart Öhman, SNF-Bankeryd, Friluftsförbundet-Jönköping
Christina Karlsson Gränna Skogsgrupp

Dag Fredriksson, Stadsbyggnadskontoret (ordförande)
Eva Göransson, Miljökontoret
Anders Strandh, Tekniska Kontoret
Per König, Stadsbyggnadskontoret (sekreterare)

1. Föregående protokoll och dagordning. Uppföljning av bl.a. Naturreservat i Kaxholmen, Granarps Gård och järnvägsspår

Dag frågade om det var kan accepteras att protokoll från Naturvårdsgruppens möte den 7 november 2012 läggs ut på kommunens webbsida. Mötet besvarade frågan jakande.

Protokoll från föregående möte godkändes utan invändningar.

Dagordningen godkändes med följande tillägg: (Punkterna tas upp under punkten 6, "Övriga frågor")

- Nya rekommendationer om askskottsjukan
- Fråga om varför däck slängs i naturen och inte återvinns trots producentansvar.

Detaljplan har upprättats för området söder om det planerade naturreservatet Kaxholmens lövskog intill det av Länsstyrelsen nybildade reservatet Målabråten i Kaxholmen. Syftet har tidigare varit att utreda om det finns områden lämpliga att bygga bostäder och det enda som kvarstod var egentligen detta område belaget på fastigheten Drättinge 1:9. Samtidigt finns alltså planer på ett naturreservat i området och två områden har då kommit i fokus. Vid Nyängen fanns möjligheter att bygga men dessa har skrinlagts pga reservatsplaner och icke-ändamålsenligt område, det andra området är avsett för bostäder och ligger söder om det tänkta reservatet. Länsstyrelsen har emellertid inte medgivit att kommunens skulle få s.k. intrångsersättning för det tänkta reservatet då de närmsta årens reservats ersättningar redan är inbokade, vilket gör att frågan nu ligger vilande. Kommunen som markägare tyckte att frågan borde tas upp först senare, då planläggningen hunnit längre och det bör finnas möjlighet till intrångsersättning. En möjlighet var att kommunen själva gör reservatet och förvaltar det, vilket dock bedöms som osmart eftersom Målabråten förvaltas av Länsstyrelsen och att det är bättre att ha samma bildare och förvaltare av de två intilliggande reservaten. De har också samma naturtyper så skötseln blir liknande.

Det kom en spontan fråga från mötet: Varför är inte Vattenledningsparken naturreservat? Dag svarade att det redan i nuläget är skyddat genom en skötselplan och att ekonomiskt

och arbetsmässigt det är bättre att satsa på andra högvärda områden. Dessutom ligger Racksjön, som är det senast bildade kommunala reservatet, också i Jönköping och andra områden i kommunen har också mycket naturmässigt värdefulla områden. Dock finns Vattenledningsområdet med i prioriteringslistan för kommande naturreservat.

Det pågår diskussioner om att lösa in Granarps Gård p.g.a. Torsviks industriområdes expansion. Detta har varit aktuellt under mer än fem år. Bengt Ohlsson beklagade detta då Jönköpings kommun är så dåligt försett med ekologiska gårdar. Anna Madsen föreslog att nästa års vårexkursion med Naturvårdsgruppen går till Granarps Gård.

2. Skogs- och trädåtgärder; Stadsparken, jätteek på Nikolaus 4

Dag redovisade några ärenden som är aktuella från Glenn Öster, tekniska kontoret:

- Den s.k. förtätningen av staden gör att man letar efter byggbara tomter inom Jönköpings stad. På Mäster Samuelsgatan, i Kvarteret Nikolaus 4, har en obebyggd tomt styckats av och sålts. En av dessa har en stor och praktfull ek, ett jätteträd, i närområdet och avstyckningen gjordes därför så att eken står utanför den privata tomtmarken. Redan detaljplanen från 1950-talet är gjord för att bevara eken. Detta ansågs vara mycket bra, då eken därmed är skyddad.
- Två tallar i Stadsparken, nära en lekplats i anslutning till stugan, lutar och måste tas ner. Allmänheten har klagat och man har beskrivit att vid stark vind rör sig rotfästena. Detta kommer att ske snart men stockarna läggs i området som faunadepå.
- Några träd uppe i djurgården i Stadsparken kommer att avverkas för att de riskerar att trilla samt en håll kommer troligen att röjas upp för att möjliggöra att den belyses kvällstid.

3. Norra Kärr – kommunen har fått bearbetningskoncession för yttrande

Företaget Tasmets, med moderbolaget kanadensiska Tasman Metals söker bearbetningskoncession enligt Minerallagen för den fyndighet av tunga sällsynta jordartsmetaller som identifierats i Norra Kärr, norr om Gränna, vid och även något norr om länsgränsen. (I nuläget berör ansökan endast Jönköpings län.) Fyndigheten bedöms vara en av de fyra största kända i världen och metallerna, t ex europidium, hafnium och yttrium, används inom avancerad teknik, såsom vindkraftverk, datorer och mobiltelefoner. Zirkonium är också en av metallerna som används vid inkapsling av bränslestavar i kärnkraftverk. Tidigare har Kina varit en stor exportör av dessa men priserna har stigit kraftigt och exporten minskat också för att Kina behöver metallerna själva. Det gör troligen fyndigheten mycket brytningsvärd och ekonomisk. Marken har undersökts ner till 200 meters djup och är klart avgränsad horisontellt. Den verkar dock fortsätta ner till större djup med en 50-70 graders lutning längs Vättern. Fyndigheten i sig ligger i ytan cirka 1,5 km från Vättern. Tasmets planerar att starta gruvverksamheten 2016.

En bearbetningskoncession innebär att bolaget får ensamrätt till fyndigheten i 25 år. Det som ska prövas är kapitel 3 och 4 i Miljöbalken, alltså egentligen riksintressen och hushållning med naturresurser. Man behöver i nuläget endast göra en mindre miljökonsekvensbeskrivning för själva gruvhålet. Det blir en öppen gruva, ett dagbrott. Vid en kommande gruvdrift kommer andra och mycket mera långtgående krav och hela processen kommer att miljöprövas. Kommunen har inbjudits av Länsstyrelsen att yttra sig om denna bearbetningskoncession. Det är endast dessa som kan yttra sig. Ärendet bereds i Stadsbyggnadsnämnden och Miljönämnden som lämnar vidare till Stadskontoret. Kommunstyrelsen, eller eventuellt Kommunfullmäktige får slutgiltigt ta ställning till kommunens yttrande. Då kan eventuellt ett ja eller nej väntas, nämnderna tillhandahåller endast underlag för ett beslut.

I dagsläget är frågan främst följande: I området och närområdet finns överlappande riksintressen, bl.a. riksintresse för naturvård, kommunikation, vindbruk och mineral, och Länsstyrelsen har att avgöra vilket av dessa riksintressen som väger tyngst.

Efter 1-1,5 år då bolaget ev. fått bearbetningskoncession gör bolaget en ansökan om att få bedriva miljöfarlig verksamhet. Först i detta läge träder hela miljöbalken in, dock prövas verksamheten enligt 3 och 4 kapitlen i Miljöbalken endast nu vid ansökan om bearbetningskoncession.

Den anläggning som då planeras och som till 99 % säkerhet enligt uppgift ungefärligen kommer att få den utformning som visades på en karta på mötet (bifogas) kommer att efter de 20 årens drifttid innehålla ett cirka sextio meter högt gråbergssupplag på omkring 50-60 hektar, ett industriområde på 10-20 ha, ett vattentäckt sandlager på cirka 200 ha och slutligen en klarningsdamm för sedimentering. Denna har sitt utlopp i Gyllingesjön som i sin tur har sin avrinning i Vättern i Stavabäcken. Alla delar ligger öster om metallfyndigheten utom utloppet som rinner norr om området.

Det som sades var den allvarligaste problematiken var risken för vattenkvaliteten i Vättern. Redan idag är Vättern dricksvattentäkt för 250 000 människor och troligen får inom några år uppemot 600 000 sitt vatten från Vättern, då större delen av Närke med stor sannolikhet kopplas på. Planer finns att sjön även ska bli reservvattentäkt för Stockholmsområdet och då berörs miljontals människor. Det gör skyddet av vattenkvaliteten extremt viktigt.

Lars-Ola Bladh frågade om det fanns beräkningar på lönsamheten och Dag svarade att med en investering på en miljard räknar man med en intäkt på tio. Han frågade vidare om hur många arbetstillfällen driften väntas ge och svaret blev 1000-2000 under uppbyggnadsskedet och cirka 250 under reguljär drift.

Bengt Ohlsson frågade om det inte fanns något kommunalt veto mot denna typ av verksamhet, men svaret blev nej i detta fall. Det finns endast för uran, olja och diamanter, enligt Dag. Bengt kommenterade också att det ger landet Sverige en försvinnande liten del av intäkterna för själva försäljningen, vilket flera andra också kunde verifiera. I Finland och Australien planeras/finns en gruvskatt men enligt näringsminister Annie Lööf är det inte aktuellt i Sverige.

LOB frågade om miljöriskerna för Vättern. Dag: I nuvarande skede görs ingen övergripande bedömning av detta och det krävs inte heller.

Skulle Länsstyrelsen säga nej till bearbetningskoncession kan inte Bergsstaten säga ja, utan då hamnar frågan hos regeringen.

Magnus Thorell pekade på att vattenproblemet berörde även grundvattnet och Dag citerade då gällande översiktsplan som säger att Norra Kärr ska skyddas då det är utpekad som riksintresse för vetenskaplig naturvård, men om nationella intressen för mineralutvinning så kräver kan nya rekommendationer tas fram. Han pekade också på två av miljöbalkens bärande principer i de så kallade hänsynsreglerna: att försiktighetsprincipen (alla möjliga risker beaktas) ska gälla vid ställningstaganden och att bästa möjliga teknik alltid ska användas.

För den som vill se hela koncessionsansökan så kan Dag maila den.

4. Frågor från föreningarna till politiker (ordf stadsbyggnad och tekniska nämnderna) som inbjuds till kommande möte?

Till ett av de kommande mötena med Naturvårdsgruppen kommer ordförandena i Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden och Miljönämnden att bjudas in. Deltagarna uppmanades att redan nu formulera frågor som är lämpliga att ställa för att ge möjlighet till förberedelser och därmed goda svar.

Följande frågor nämndes:

- När ska bostadförsörjningsprogrammet vara klart?

- Kommunalsråden ska tillfrågas i detta ärende. Kan naturvårdsgruppen också beredas möjlighet till yttrande?
- Återbruket i Norrahammar kommer att stängas. Varför sker detta? Kan hyressättningen ha varit för hög? Denna verksamhet borde vara av kommunalt intresse.
- Vad finns för ambitioner på naturvårdsområdet för resten av mandatperioden?

Dag uppmanade till vidare funderande och att skicka eventuella frågor till honom.

5. Övriga frågor (Järnmalm under Vättern – info, Barnkonventionen i Jönköpings kommuns ärenden – info mm)

- Det finns inte järn i lönsamma mängder under Vättern enligt ett brev från företaget som undersökt fyndigheten. Under en period har det borrats för att undersöka saken men anledningen till att pråmen är kvar är att ett villkor från länsstyrelsen var att förse Stockholms universitet med borrkärnor för att få nya kunskaper om djupt liggande sedimentlager. Detta bedöms mycket intressant för den geologiska och klimatologiska forskningen. Själva malmkroppen finns 2,7 km under Vätterns botten.
- I Socialnämnden och Stadsbyggnadsnämnden har det tydliggjorts att man i alla ärenden i fortsättningen ska belysa aspekter om barnens rättigheter enligt Barnkonventionen. På sikt ska alla förvaltningar arbeta med detta perspektiv. Dessa frågor är då aktuella:
  - Vilka barn berörs av detta beslut?
  - Innebär detta att barns bästa prioriteras?
  - Innebär ärendet att barns sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter beaktas?
  - Innebär ärendet att barns rätt till god hälsa och utveckling beaktas?
  - Finns det behov av att ta hänsyn till barn med särskilda behov eller till barn som är särskilt utsatta på något sätt?
- Kerstin Pilkvist har noterat att det slängs många gamla bildäck i naturen. Det finns ett producentansvar för däcken men enligt Eva Göransson ingår inte fälgar i detta så däckfirmorna kan ta ut en avgift på cirka femtio kronor per fälg man avlägsnar från däcken. Man efterlyste då ett producentansvar för fälgar ... Christina Karlsson undrade om inte detta kunde vara en lämplig verksamhet att ha inom befintliga sorter gårdar.
- KP informerade om vad skogspatolog Pia Barklund vid SLU rekommenderar angående avverkade grenar/träd som angripits av askskottsjukan. Bränn upp det! Svampsjukdomen är aggressiv och sprider sig vidare. Den har kommit hit med vind och träprodukter från östeuropa och Baltikum.

Ytterligare några övriga frågor togs upp:

- Dag informerade om Sverigedemokraternas motion till kommunfullmäktige om åtgärdsprogram mot invasiva arter.
- Dag ställde en fråga om anledningen till varför Fågelklubben och Naturskyddsföreningen överklagat föreskrifterna för Rocksjöns naturreservat. Han sa att det tills beslut kommer från länsstyrelsen blir de gamla föreskrifterna som gäller, alltså i princip inga restriktioner för kanotning. Representanter för föreningarna hävdade att inte tillräcklig hänsyn tagits till att kanotverksamheten tillåts pågå under fåglarnas häckningsperiod, samt att begreppet "tävling" inte

tillräckligt tydligt avgränsas, då de kan pågå från 2-7 dagar. De ville därför pröva giltigheten i föreskrifterna i nästa instans. De tyckte också att de gjort allt de kunnat för att påverka under den politiska processen och samrådstiden, i dessa för reservatet så viktiga frågor och nu inte såg någon annan utväg.

- Anna Madsen ansåg att naturvårdsgrupper ej finns tillräckligt representerade i Rocksjöns skötselråd. Hon uppmanades att skriftligen uttrycka detta till Stadsbyggnadsnämnden där beslut om vilka representanter som kan ingå i skötselrådet tagits. Dess första möte är för övrigt ännu inte bestämt (*inbjudan till ett första möte ons 28 nov har nu gått ut till representanterna/Dag*).
- BO undrade om kommunen yttrat sig om vindkraftverken i Vedbo, på gränsen mellan Aneby och Jönköpings kommuner. Dag hävdade att det inte ankom på kommunen göra det i detta skede utan först när en ansökan inkommer och vi får ärendet på remiss från länsstyrelsen.

6. Ordföranden förklarade mötet avslutat

Jönköping den 9 november 2012

Per König, sekreterare
036-10 24 52
per.konig@jonkoping.se

Dag Fredriksson, ordförande
036-10 52 42
dag.fredriksson@jonkoping.se